

STOPP TYVEN

VEILEDER FOR BEDRIFTENE

OM VEILEDEREN

BNL har med bakgrunn i en undersøkelse om tyveri fra byggeplass våren 2012 utarbeidet en veileder for å hjelpe medlemsbedriftene med enkel og kostnadseffektiv tyverisikring. I denne veilederen finner du tips og råd om hvordan bedriften kan jobbe strategisk for å unngå tyveri og praktiske tips og råd for sikring av verdier.

INNHold

INNHold

Før etableringen: Gjennomgå tyverisikringen!	4	Leveranser	11
A. Før oppstart av prosjekt	4	Transport	12
Hva skal bygges? Når og hvordan?	4	Bruk nærområdet	12
Hvilke forutsetninger finnes internt?	4	G. Sporing av maskiner og utstyr	13
I hvilket område ligger byggeplassen?	5	Hvorfor merke utstyret	13
Hvordan ser de nærmeste omgivelsene ut?	5	Hvordan bruke sporingstutstyret?	13
Kan omgivelsene hjelpe til?	5	Sporing av utstyret	13
B. Planlegge tiltak	6	H. Samarbeidspartnere	14
Plan for tiltak	6	Politi	14
Bestem hvilke tiltak som er nødvendig	6	Vaktselskap	14
C. Utforming av beskyttelsen	8	Forsikringsselskap	14
D. Ta beslutningene – gjennomfør tiltak	8	Naboer til bygget	14
E. Etter etablering: Kontroller tiltakene, igjen og igjen	8	I. Hva bør en politianmeldelse inneholde?	14
F. Råd for innbruddssikring	9	Offer for tyveriet	14
Selskapene	9	Postadresse	14
Byggeplass– sjefen	9	Anmelder	14
Administrasjon	9	Innbruddet	14
Informasjon	9	Dato og tidspunkt for innbruddet	14
Lås	10	Hvor skjedde tyveriet?	15
Alarm	10	Omstendighet	15
Kameraer	10	Spor	15
Kontainere	11	Vitner	15
Merking av utstyr	11	Det som er stjålet	15
Overvåkning	11	Forsikringsselskap	15
		Husk!	15

Før etableringen:

GJENNOMGÅ TYVERI- SIKRINGEN

Det er hovedsakelig arbeid som gjøres før etablering av byggeplassen. I forbindelse med planleggingen kan det være nyttig å dra på befaring til byggeplassen for å få et helhetsinntrykk av forholdene. Dette bør gjøres slik at forutsetningene blir bedre og før man har tatt beslutningene om utformingen av byggeplassen.

A FØR OPPSTART AV PROSJEKT

Hva skal bygges? Når og hvordan?

Det er viktig å kartlegge hva som skal bygges og når de ulike byggetrinnene er planlagt gjennomført. Skriv ned alt dere bestemmer dere for. Listen kan inneholde når ting skjer og hva som man spesielt bør tenke på i forbindelse med det. Altså:

- Hva som skal bygges. Enkle leiligheter eller eksklusive leiligheter med mye dyrt og tyveriutsatt utstyr?
- Når kommer maskinparken?
- Når er de spesielt ettertraktede maskinene på byggeplassen?
- Når kommer de ulike underleverandørene?
- Når leveres gulv, hvitevarer o.l. ?
- Når andre tyveriutsatte varer leveres?
- Når er innflyttingen?
- Er det andre perioder i byggeprosessen dere bør være på vakt?

Hvilke forutsetninger finnes internt?

Avklar hva som må gjøres. Formålet er å kartlegge hvordan det ser ut før etableringen og hvilke muligheter som finnes for å forebygge tyveri. Byggeplassjefen bør også vurdere ulike tiltak, hvem som skal gjøre de enkelte

oppgavene, og om det finnes hjelp innenfor eller utenfor selskapet.

- Hvordan er konjunktorene? Hva medfører det for tilgangen på arbeidsfolk og underentreprenører? Påvirker det sannsynligheten for tyveri?
- Hvilke regler har selskapet for tyverisikring og bekjempelse av tyveri?
  - *Hva er et tyveri?*
  - *Hvilke regler gjelder for personalet når de låner verktøy o.l.*
  - *Finnes det regler for hva personalet kan gjøre med*
  - *overskuddsvarer? Er det klart definert hva som er*
  - *overskuddsvarer?*
  - *Finnes det rutiner hvis interne tyveri blir avdekket?*

Om selskapet ikke har noen regler, er det allikevel regler på den enkelte byggeplass? Behøves det?

- Hva er personalets syn på hva som er tyveri/ikke tyveri?
- Finnes det relevante ordensregler for byggeprosessen?
- Hvilken holdning vil byggeplassjefen at det skal være på byggeplassen i forhold til tyveri? Finnes det formulert og er det delt ut?
- Hvordan informeres personalet? Gis informasjonen på riktig måte og er det riktig informasjon?
- Tar byggeplass- sjefen med seg eiendelene fra plass til plass? Gjerder, alarmer osv.
- Finnes det rutiner for hvilke sikringstiltak som skal

iverksettes? For eksempel i forhold til kontorer, containere, underentreprenører, trafikk, leveranser osv.

- Hvilke begrensninger finnes? Hvor store kostnader til sikring er akseptable?

I hvilket område ligger arbeidsplassen?

Avhengig av hvor arbeidsplassen ligger bør det gjøres en vurdering av hvor stor risikoen er for tyverier. Har bedriften ikke hatt særlig med aktivitet i området tidligere kan det være nødvendig å kontakte det lokale politiet, vakt-selskaper, forsikringsselskaper, andre entreprenører eller naboer rundt arbeidsplassen. I de fleste områder er det en nær sammenheng mellom mengden tyveri fra byggeplasser og tyveri/innbrudd generelt fra området. Det trenger absolutt ikke skje noe i et sosialt belastet område, men risikoen er høyere.

- Er det mye tyverier i området?
- Hvordan er det i områdene rundt arbeidsplassen?
- Er det gjenger som stjeler eller lignende i området?
- Hvordan er det med hærverk i området?
- Kan dette tenkes å forandre seg over tid?

Hvordan ser de nærmeste omgivelsene ut?

Tenk igjennom hvilke muligheter som kan brukes for å sikre tilgangen til byggeplassen og for å forhindre uønsket trafikk innenfor byggeplassen. Utnytt de naturlige forutsetningene området har til å plassere maskiner, containere osv. ute av syne fra utenfor byggeplassen. Ta hensyn til hvordan forutsetningene kommer til å forandre seg under byggeprosessen.

- Bestem størrelsen på det sikrede området
- Hvordan er omgivelsene? Bystrøk, spredt bebyggelse,

jordbruksområde.

Er det dårlig plass på tomten eller er det mulig å ta hensyn til sikring når man plasserer containere o.l.

- Er det innsyn for allmenheten eller andre til byggeplassen?
- Hvilke veier for tyven finnes det/kommer det til å finnes til området?
- Hvordan endrer bildet seg gjennom døgnet? I en by kan det for eksempel være områder som er befolket om dagen, men øde og/eller tilholdssted for kriminell aktivitet på kveldstid.
- Hvordan er veinettet til og fra byggeplassen?
- Hvordan er veiltilgangen inne på byggeplassen?
- Hvordan er transportmulighetene med lastebil/pickup via veier eller omliggende terreng?
- Finnes det joggeløyper eller lignende i nærheten som kan brukes for å komme til byggeplassen?
- Kan man komme til byggeplassen via tilgrensende hus eller tomter?
- Hvor kan det settes opp gjerder?
- Hvor kan det ordnes med parkering arbeiderne?
- Omgivelsene for øvrig. Skoler, aldershjem eller barnehager som medfører behov for sikring? Tilpass det slik at det også bidrar til tyverisikringen
- Hvordan endres forutsetningene over tid? For eksempel gjennom at det skjer innflytting under byggeprosessen. Hvordan påvirker det sikringstiltakene? Må gjerder og containere flyttes?

Kan omgivelsene hjelpe til?

Kartlegg hvilke muligheter som finnes i nærområdet. For eksempel beboere i nærheten. Still gjerne en rekke spørsmål. Hvor er nærmeste politi? Finnes det nattåpne butikker/kiosker/spisesteder i nærheten? Finnes det en næringslivsforening i området? Finnes det noe naboarbeid mot innbrudd?

B PLANLEGG TILTAK

Plan for tiltak

Bruk nå de erfaringene og betraktningene fra steg 1. Meningen er med bakgrunn i de, lage en plan for nødvendige tiltak. Planlegg dem i forhold til tid og riktig

beskyttelsesnivå.

- Lag en liste over hvilke alternativer som finnes
- Hvilke muligheter finnes for eksempel til å sikre byggeplassen innenfor de økonomiske rammene. Når man gjør kostnadsberegninger er det viktig å tenke på:
  - *Finnes det et grunnleggende beskyttelsesnivå som alltid gjelder? Er det nok?*
  - *Det er viktig med bare en plan, og at byggeplass- sjefen er den som har kontrollen.*
  - *Har bedriften tyveriforebyggende regler som skal følges?*
  - *Er det egne sikringstiltak som bare gjelder under gitte forutsetninger?*
    - Situasjon 1 (særskilte tiltak ved etablering)
    - Situasjon 2 (særskilte tiltak ved leveringstidspunktet for kostbare leveranser)
    - Osv.
- Tilpass planen ut fra risiko for tyveri. Gjennomfør en risikovurdering av hva som kan skje.
  - *Nivå 1 (for eksempel liten sannsynlighet og/eller små konsekvenser)*
  - *Nivå 2 (for eksempel stor sannsynlighet og/eller små konsekvenser)*
  - Osv.

Bestem hvilke tiltak som er nødvendig

Etter en gjennomgang av alternativene er det viktig å ta valg om hvilke tiltak som skal benyttes. Bestem dere for hvor omfattende tiltakene skal være, og presiser hva de enkelte tiltakene skal beskytte dere mot.

PLANLEGGTE
TILTAK

C UTFORMING AV BESKYTTELSEN

Lag en helhetlig plan som inneholder hva som skal gjøres av forebyggende tiltak, hvem som skal gjøre hva og når det skal være klart, samt i hvilken rekkefølge tiltakene skal gjennomføres. Hvilke tiltak må utredes ytterligere, for eksempel valg av vaktsselskap. Det er viktig å konkretisere og synliggjøre hver enkelt sitt ansvar i prosessen.

Eksempler på punkter i planen kan være:

- Byggeplassjefens gjennomgående holdninger på byggeplassen.
- Regler for arbeid på arbeidsplassen og spesielt regler for tyveri.
- Tilpass planløsningen på byggeplassen slik at den minsker muligheten for innbrudd. For eksempel plassering av boder og containere, avsperring av veier og terreng, begrenns innsyn for de som passerer og dermed også tyvenes mulighet til å planlegge.
- Låsplan. Hva skal være låst og med hvilken type lås? Hvem skal ha ansvaret for at det blir låst? Hvordan håndteres maskiner og verktøy? Når og hvordan skal de låses inn?
- Hvordan skal byggematerialer og spesielt hvitevarer skal håndteres?
- Leveranser og lagring. Hvilke metoder skal brukes for hvitevarer og andre verdifulle varer. Kan det tilpasses med «just-in-time» levering og montering?

- Skal spesielle tiltak innføres for pauser, utenfor arbeidstiden, helgene og i ferier?
- Når og hvor skal alarmen brukes? Hvilke type alarm og hvem har ansvaret for den?
- Når og hvor skal det brukes vaktsselskaper? Lag regler i samråd med vaktsselskapet. Hva skal de gjøre, hvilket mandat til å handle har de. Hvilke krav skal stilles til dem?
- Forholdet til naboer, politi og andre aktører i nærheten
- Øvrige tiltak

D TA BESLUTNINGENE – GJENNOMFØR TILTAK

Når bedriften har vedtatt planen er det viktig at tiltakene faktisk settes i verk.

E ETTER ETABLERING: KONTROLLER TILTAKENE, IGJEN OG IGJEN

Det er viktig at planen og de grunnleggende reglene følges. Tyverisikringsplanen må følges opp og kontrolleres slik at den alltid er formålstjenlig. Forbedringer og endringer i planen og tiltakene må gjøres kontinuerlig som byggeplassen utvikler og endrer seg.

Når bygget er ferdig er det viktig å gjøre en evaluering over hvordan tiltakene har fungert. Har det forekommet tyveri? I så fall:

- Hvordan kunne det skje?
- Kunne det vært unngått?
- Hvordan skal man bruke den nye kunnskapen på andre byggeplasser slik at lignende tyverier ikke kan skje igjen?

Om alt fungerte og det ikke har vært tyveri er det allikevel viktig å evaluere tiltakene for å lære av hva som var bra.

Ta vare på den vellykkede sikkerhetsplanen og spre kunnskapen til kollegaer!

F RÅD FOR INNBRUDDSSIKRING

Nedenfor følger en rekke råd fra ulike aktører i næringsen. Rådene bygger på deres erfaring. Det innebærer ikke at alle forslagene til tiltak passer i alle situasjoner, men det finnes en hel del mulige tiltak, tips og råd for sikring.

Selskapene

Selskapene bør ta større ansvar og støtte byggeplassjefene. Det må skapes en kultur mot tyveri som gjennomfører hele selskapet. Det bør tydeliggjøres hva som gjelder for alle selskapets byggeplasser. Mulige tiltak:

- Etske regler for hvordan selskapet ser på tyveri og hvordan det reagerer når tyveri blir oppdaget
- Sentrale metoder for analyse av innbrudd og beskyttelse mot innbrudd
- Sentral støtte og rådgivning til innbrudds sikring
- Plan for tiltak innenfor rammene av helhetlig konsept
- Proffe instruktører, for eksempel tidligere politifolk eller forsvarsansatte som virkelig kan sikkerhet
- Sett om alle punktene i et felles dokument

Byggeplass- sjefen

Dårlige holdninger og usikkerhet om hvilke regler som gjelder skaper et miljø der risikoen for uønskede handlinger øker. Øk bevisstheten hos de ansatte og se til at alle vet hvilke regler som gjelder. Mulige tiltak:

- Skap gode holdninger og fortell viktigheten av sikkerhetstiltakene
- Faste regler og bra rutiner som følges og som følges opp
- Ryddighet på byggeplassen gir positive konsekvenser
- Klar målsetning: Ingenting skal stjeles
- Heng opp politianmeldelsen på tavlene. Vis at det er nulltoleranse som gjelder.
- Anmeld alle tyveri. Alle må oppfatte at tyveri tas på alvor
- Personalet får ikke ta med seg noe fra arbeidsplassen uten tillatelse

Administrasjon

Rutiner på arbeidsplassen skal være tydelige og følges. Når leveranser kommer skal mottakingskontroll gjennomføres. Hvem som får oppholde seg på byggeplassen skal være kjent av alle der. Mulige tiltak:

RÅD FOR INNBRUDDSSIKRING

- Fotografer mistenkelige biler med kamera og kontroller bilnummeret og eierne. Meld fra til politiet
- Følg opp ukjente bilnummer og se om de kommer tilbake til byggeplassen
- Krev kvittering ved bruk av tyveriutsatte maskiner
- Bruk vaktsselskaper
- ID- kort skal bæres av alle. Husk oppfølging! Ikke la lastebiler stå på byggeplassen om natten. Den kan stjeles og brukes til å stjele enda mer
- Tilpass beskyttelsesnivået til aktiviteten på byggeplassen
- Når det er tyveri. Oppdater rutine og sikringstiltakene. Ofte skjer det flere innbrudd raskt etterpå hvis ryktet om enkel tilgang og høyt utbytte får spre seg.

Informasjon

Informere som innbrudd i samarbeid med byggestart og senere ved behov på byggeplassmøtene. Det er viktig at selskapets grunnleggende normer og regler for å motarbeide tyveri er godt kjente og at man lever opp til dem. Med bakgrunn i det er informasjon og sikkerhetstiltakene verd oppmerksomhet ved byggestart og under veis i byggingen. I informasjonen omfatter også at uønsket informasjon ikke må spres.

- Skriv ned reglene, informer personalet om reglene.
- Ikke spre informasjon som kan gjøre det enklere for potensielle tyver.
- Innfør taushetsplikt for personalet om leveranser, lagring og annen informasjon er viktig for potensielle tyver.

Lås

Gode og godkjente låser er et grunnleggende beskyttelsestiltak ved sikring av hus, leiligheter, kontainer, kontor, boder osv. På de aller fleste byggeplasser låses det også mye, men kvaliteten på låsene er ikke alltid god nok.

Mulige tiltak:

- Lås inn arbeidsklær, de kan brukes som kamouflasje av tyvene.
- Viktig med kontroll og orden på hvem som har ansvaret for at det låses.
- Følg opp hvem som har nøkler, de har en tendens til å mistes
- Om det brukes verktøyskrin bør også de låses i pauser. Ved arbeidsslutt bør de låses inn, for eksempel i containere.
- Maskiner og annet kostbart utstyr bør låses inn i containere hver dag.
- Bærbare PCer bør låses inn i skap eller tas med hjem. Faste datamaskiner bør låses inn egne skap.
- Bruk godkjente låser/hengelåser avhengig av risiko.
- Bruk innbruddssikre dører.

Alarm

Bruk alarm. Det kan tas med fra bygg til bygg. Tenk på at det er bedre med en enklere og pålitelig alarm, enn et mer sofistikert anlegg som har mange falske alarmer. Mulige tiltak:

- Plassere kostbart utstyr inne i bygg med alarm.
- Alarm med sensorer i containere, boder osv.
- Falsk telefonterminal med nedgravde kabler som avledning for at tyven skal tro han har klippet alarmer.
- Dra alarmkabelen på innsiden av hullet for el-kabelen
- Bruk lydalarm. Det kan være en effektiv måte på slike plasser der det finnes noen som kan reagere på lyden eller i små rom der lyden blir svært ubehagelig.
- Bruk variabel alarm. Få personer skal kjenne til hvor alarmer er plassert. Plasseringene bør endres ofte.
- Alarmer bør gå til et vaktelskap utenfor arbeidstiden
- Vurder stille alarm. Målet er å kunne fange tyvene og dermed hindre gjentatte tyverier. Dette krever at vaktelskapet er raskt på plass.

Kameraer

Kameraovervåkning kan være effektivt, men det forutsetter tillatelse fra myndighetene. Praksisen kan variere

fra byggeplass til byggeplass. Kameraer kan virke forebyggende og avskrekkende. Man ser hvem som oppholder seg på området, man oppdager falske alarmer, det er mulig å lese av bilnummer osv.

Om man vil utnytte alarmer kan man med fordel utnytte synergieffektene av å ha flere tiltak samtidig. Alarm på dører og porter kan for eksempel være effektivt i kombinasjon med kameraovervåkning for å se hvem som

forårsaker alarmen. Videre kan man stille inn alarmen slik at kameraene skruer seg på og belysningen øker til maks når alarmen går. Les mer om kameraovervåkning hos Datatilsynet: <http://www.datatilsynet.no/Teknologi/Kameraovervaking/>

Med kameraovervåkning får man:

- Full oversikt over hva som skjer utendørs på eiendommen din hele døgnet.
- Dokumentasjon av alle bevegelser på lageret eller i produksjonen.
- Sikring av arbeidsplasser i åpne landskap.
- Bilder av alle som kommer og går i bedriften.
- Mindre internt svin.
- Redusert sjanser for innbrudd og tyveri.

En vanlig måte å sette opp overvåkingen på er at TV-kamera registrerer en mistenkelig hendelse. Alarmen går hos overvåkingssentralen og hendelsen blir vurdert. Overvåkingssentralen utløser alarm på stedet og gir advarsel over høyttaler før inntrenger rekker å gjøre skade på byggeplassen og/eller seg selv. Overvåkingssentralen tilkaller politi, ambulanse, brannvesen eller vekter.

Kontainere

Det er viktig å passe på kontainerne. En åpen kontainer innebærer ofte tilgang til store mengder dyrt utstyr. Det er viktig å beskytte seg mot alle mulige forsøk på å ta seg inn i den og gjøre det vanskelig for potensielle tyver å finne ut hvilket utstyr kontainerne inneholder. Mulige tiltak:

- Låsbommer til kontainere er sårbare. Andre typer låser bør også vurderes for eksempel innebygde/beskyttede låser. Det finnes ulike alternativer på markedet:
- En lås i rustfritt stål med innvendig låsbomsystem. Det utvendig ovale låshodet låser åpningshåndtaket. Låsen kan monteres med elektronisk nøkkelsystem.
  - Låsen er montert med væskeansamling over sporet mellom dørene. Festene på låset er innkapslet og helt beskyttet mot sabotasje. Det er heller ikke mulig å borre eller sage i låsen siden det er spesialherdet og derfor er også nedfrysing utelukket.

Andre tiltak som kan vurderes er:

- Feste dørene slik at det ikke lønner seg å skjære av

gjengene eller slå ut splintene.

- Snu kontainerne med dørene mot hverandre ved lengre pauser i arbeidet.
- Beskytt kontainerne gjennom å stille tunge maskiner foran åpningene.
- Sett opp bommer på innkjøringsveiene slik at kontainerne ikke kan nås med bil.
- Se til at kontainerne er godt belyste.

Merking av utstyr

Lånte maskiner med detaljfakturering hjelper til å holde kontroll både med kostnader og at maskinene er i produksjon. Mer alle maskiner som kjøpes direkte med kraftige spritpenner på platen, graver kjennetegn inn i metallet eller lignende. Det er viktig å merke på en slik måte at merkene blir vanskelig å skjule ved videresalg.

Overvåkning

Bruk vaktsselskaper til å stå for overvåkingen og bruk deres ekspertise til å utforme beskyttelsen. Mulige tiltak:

- God skilting. Virker best mot tilfeldige tyverier, men kan også være avskrekkende for de mer profesjonelle tyvene.
- Stil krav til vaktsselskapene: Vær aktiv og sett opp kravspesifikasjoner. Vaktsselskap synes ofte det er bedre med en kunde som vet hva de vil.
- Følg opp og kontroller at vaktsselskapet gjør jobben sin.

Leveranser

Vær oppmerksom på feilleveranser. Det forekommer spesielt ofte i områder som har flere byggeprosjekter på gang. Sjøførene kan være tidspresset og når de kommer frem er de bare interessert i å losse lasten og kjøre videre. Mulige tiltak:

- Pass på at bare de som har rett til å godkjenne leveransen gjør det.
- «Just in time» – leveranser minsker eksponeringstiden for verdifulle varer
- Mellomlagre hos en leverandør som allerede har god beskyttelse og flytt varene til byggeplassen gradvis.
- Pass på at det bare er det som forbrukes på arbeidsplassen i løpet av dagen som lagres der.
- Installere hvitevarene så sent som mulig før innflytting.

TRANSPORT

... vanskeligjør bilbruk ved innkjøringsveiene til tomten og inne på området ved å sette opp bommer ...

Transport

En akilleshæl for tyvene er transportmulighetene. Det er viktig å gjøre det så vanskelig som mulig å kjøre inn store biler som kan brukes til å frakte utstyr bort fra byggeplassen. Mulige tiltak:

- Blokker innkjøringsveiene
- Indre stengsler rundt spesielle områder (for eksempel kontainerne)
- Vanskeligjør bilbruk ved innkjøringsveiene til tomten og inne på området ved å sette opp bommer eller still tunge maskiner, sementblokker o.l.
- Området bør i så stor grad som mulig sperres for biltrafikk
- Lag parkeringsplassen avskilt fra byggeplassen
- Forsterk gjerdet og parkeringsplassene for tyngre maskiner med betongskrot slik at det ikke er mulig å dra maskinene ut gjennom et oppklypt gjerde.

Bruk nærområdet

Utnytt alle de lokale mulighetene som finnes. Gjør bygget kjent som noe positivt i området og skap dermed en

god relasjon til naboene, andre bedrifter og politiet.

- Kontakt politiet ved etablering og inviter til samarbeid. Plassjefen bør informere politiet om spesielt risikoutsatte perioder. Politiet kan på sin side informere om trusselbildet og om fortløpende endringer i det.
- Forsøk å få politiet til å legge område inn i sine faste ruter for patruljering.
- Ta kontakt med eventuelle bedriftsforeninger i området. Det kan finnes muligheter til å dele kostnadene for f.eks. vakthold.
- Kontakt naboer, folk som oppholder seg regelmessig i strøket, renholdspersonell, parkeringsvakter osv. Ha åpent hus for å informere. Det er viktig at så mange som mulig kan rapportere om mistenkelig aktivitet på byggeplassen.
- Etablér et samarbeid med politiet ved byggeplassen slik at de hjelper til mot hærverk, flytting av skilt og kollektivtransport hvis det er nødvendig å omdirigere trafikken i området.

G SPORING AV MASKINER OG UTSTYR

Hvorfor merke utstyret

Automatisk sporing av utstyr kan brukes til en rekke tiltak for effektivisere bruken av det i tillegg til at det forenkler og ønsker mulighetene for å finne igjen stjålet utstyr. Sporingssystemer kan brukes til å forbedre bedriftens interne leieberegning, forbedre utstyrets utnyttelse og for å ha en oversikt over hvor utstyr er lokalisert. I tillegg til tyverisikring, service og vedlikehold og for å forvalte sikkerhetssertifiseringer. Sporing gir dokumentert informasjon på riktig sted til riktig tid. Det kan gi nøyaktige timer, klokkeslett og lokasjon over hvor utstyret ble benyttet. I tillegg kan det effektivisere hvordan ressurser er delt mellom prosjekter. Utviklingen de siste årene har ført til at det er mulig å enklere og billigere sikre mer utstyr.

Hvordan bruke sporingssystemet?

Det er en rekke leverandører på markedet. De siste årene har det skjedd stor utvikling både i forhold til å kutte kostnadene ved sporingssystemet og forenkle bruken. Systemene viser utstyrsdata for alle typer utstyr og dataene kan komme automatisk via ulike kilder som smarttelefoner, RFID, strekkoder og GPS. Alt vises oversiktlig i det samme, enkle web-grensesnittet.

Sporing av utstyret

Det er også mulig å montere adgangskontroll til maskinene gjennom sporingssystemet som sitter montert. Sammen med denne enheten monteres en kortleser og en immobilizer, og du skal være godkjent i for å kunne starte maskinen. Kortleseren til Trackunit bruker RFID teknologi slik at også Byggekort kan benyttes. Immobilizeren gjør at maskinen ikke kan startes før godkjennelse fra kortleseren. Denne kan benyttes som ren adgangskontroll og som dokumentasjon for hvem som har brukt maskinen. For Trackunit er det en egen alarmmodul der du kan sette alarmer for bevegelse ut eller inn i egendefinerte områder i kartet, geofence (ring rundt hver enkelt maskin) eller aktivitet på inngangene (eks. tenning på). Her kan du lese om saker hvor utstyr har blitt gjenfunnet med bruk av sporingssystemer:

http://www.rb.no/lokale_nyheter/article5745143.ece

<http://nrk.no/nyheter/distrikt/ostfold/1.6917657>

<http://www.smaalenene.no/nyheter/article4770551.ece>

Det finnes ulike teknologier og systemer. Dette kan kategoriseres som følger:

Aktive (som inneholder batteri):

- GPS (kjent, men krever fri sikt mot himmel - må se 4 satellitter)
- GSM sporingssystemer (som benytter mobilteknologi til sporing, krever ikke fri sikt til himmel, men ikke så nøyaktig som GPS)
- Aktive tagger, krever en infrastruktur, kan være mellomlang leserekkevidde (100 meter) - ofte lukket systemer

Passive (uten batteri)

- RFID -tagger, krever infrastruktur, leserekkevidde opptil 30 meter, finnes i standardiserte systemer
- QR-koder, krever manuell avlesing vha f.eks. mobiltelefon: rimelig og utbredt
- Vanlige strekkoder

Hvordan

Kvalitet i registreringer. Det gjelder ved ut-/innleie til prosjekt, lagerhold, sertifisering og vedlikehold. Det er viktig å unngå feil og å effektivisere mottak og forsendelse for å spare tid og øke sikkerheten. I henhold til sertifisering og vedlikehold unngås hentesituasjoner og ventesituasjoner.

Oversikt over utstyret. Vet man hvor utstyret er at tid spares til leting og å skaffe eventuelterstatningsutstyr. I tillegg effektiviseres prosessen med å fremskaffe utstyr som man ikke har på prosjektet; søke etter utstyr på andre prosjekter som er ledige. På den måten kan man unngå dyr innleie av utstyr bedriften allerede disponerer.

Felles lager. Noen bedrifter har felles lager for utstyr som de av ulike årsaker ikke har på hvert prosjekt. Oversikt over utstyr som er tilgjengelig og automatisk kontering av utleide utstyr gir reduserte utstyrs kostnader.

Bevissthet. Når folk vet/det er kjent at bedriften har et sporingssystem oppnår man vanligvis en reduksjon på 20-30 % av svinnet (ref. effekter fra sporing av arbeidstøy ved St. Olavs Hospital i Trondheim). Folk blir mer påpasselige. Den andre effekten som ofte kommer er knyttet til at utstyr knyttes til personer eller avdelinger/prosjekter, og slike direkte kostnader får ofte mer fokus. Spesielt gjelder dette når utstyr knyttes direkte til person.

H SAMARBEIDS- PARTNERE

På byggeplassen kan alle hjelpe hverandre forebygge tyveri. Eksempel på eksterne samarbeidspartnere er politiet, vaktsselskap, forsikringselskap og naboer.

Politi

Samarbeid med politiet varierer fra ingenting i noen tilfeller til mye i andre. Ressurssituasjonen til politiet kan være presset, men det er viktig å forsøke samarbeid. En god dialog i forkant er ofte svært bra hvis det blir behov for assistanse, enten for å stoppe pågående tyveri, finne tilbake stjålet utstyr eller hvis det blir behov for å levere anmeldelser.

Vaktsselskap

Det finnes en stor mengde vaktsselskaper, fra store multinasjonale selskaper til små lokale. Valget av vaktsselskap styres ofte av rammeavtaler selskapene har inngått eller erfaringer fra tidligere prosjekter.

Vaktsselskapene har stor kunnskap og erfaring som bør unyttes i planleggingen. Her finnes et stort forbedringspotensial.

I de tilfeller som vaktsselskap benyttes er ofte kravene utbygger stiller til de svært uklare. Utbyggerne bør stille tydeligere krav, og ha en tett oppfølging av at vaktsselskapet leverer.

Forsikringselskap

Forsikringselskapene angir egenandeler, setter grenser for forsikringsbeløp og påvirker gjennom det daglige sikkerhetsarbeidet i byggenæringen. De høye egenandelene gjør at mange av de minste tyveriene aldri anmeldes.

Naboer til bygget

Nesten alle byggeprosjekter har naboer. Det er viktig å holde de informert om hva som skal bygges og tidsplanen. Informer også om for eksempel hvilke kvelder og helger det er planlagt aktivitet på bygget, selv om det er innenfor støygrensene. Denne typen informasjon og samarbeid har forhindret mange innbrudd og har potensial til å forhindre mange fler.

I HVA BØR EN POLITI- ANMELDELSE INNEHOLDE?

Vil du politianmelde et forhold på vegne av bedriften må en representant for bedriften møte opp personlig på en av politiets stasjoner. Når politiet har mottatt anmeldelsen får du etter en tid en bekreftelse på at forholdet er anmeldt. Det er da opp til politiet selv å bestemme om de skal iverksette etterforskning av saken, eller om saken skal henlegges. Du vil få skriftlig informasjon om dette i posten. Vær klar over at det kan ta lang tid, mange måneder, før du får endelig svar fra politiet.

Ved tyveri av **flere gjenstander** samtidig eller på samme sted, holder det å levere én anmeldelse. Den som anmelder trenger ikke å være norsk statsborger.

Generelt kan man si at politianmeldelsen må inneholde alle kjente omstendigheter som kan bidra til at lovbruddet oppklares. Det er viktig at noen som kjenner saken leverer anmeldelsen slik lovbruddet blir beskrevet så riktig som mulig. Anmeldelsen kan ta litt tid og det er viktig å stille godt forberedt slik at politiet så raskt og effektivt som mulig kan begynne etterforskningen.

Offer for tyveriet

Oppgi alltid selskapets korrekte navn og organisasjonsnummer

Postadresse

Oppgi riktig postadresse, telefonnummer, fast og mobil og eventuelt fax-nummer.

Anmelder

Angi anmelderens navn og tittel og telefonnummer. Det er også viktig at den som anmelder har de nødvendige fullmaktene til å representere bedriften. Det vil si et brev som viser at den ansatte opptrer på vegne av bedriften.

Innbruddet

Beskriv i korte ordelag innbruddet. For eksempel tyveri av traktorgraver fra byggeplass i forbindelse med innbrudd.

Dato og tidspunkt for innbruddet

Angi dato og tidspunkt så nøyaktig som mulig.

Hvor skjedde tyveriet?

Oppgi gateadresse om det finnes. Beskriv ellers plassens beliggenhet. For eksempel rivningstomten umiddelbart vest for den gamle skolen, Teie, Nøtterøy kommune.

Omstendighet

Besvar følgende spørsmål: Hvilke interne regler gjelder for lagring og vakthold? Når er det som ble stjålet sist brukt? Hvor ble det lagret? Spesielt lagringssted? Låst, ulåst? Hvem hadde tilgang til utstyret? Hvem hadde nøkler? Hvem oppdaget innbruddet?

Spor

Finnes det synlige spor, klypte låser, verktøyspor, spor etter biler osv. OBS! Beskytt sporene til de er sikret av politiet. Dokumenter gjerne med bilder

Vitner

Har noen sett noen mistenkelige personer. Om noen vitner finnes skriv opp navn, adresse og telefonnummer,

også mobil, arbeidsplass eller et annet sted politiet kan finne de igjen.

Det som er stjålet

- Oppgi fabrikat, registrering – og modellnummer, typebeskrivelse, årsmodell/produksjonsår, farge, kapasitet osv.
- Oppgi om det finnes spesielle kjennetegn for eksempel merking, spor etter modifiseringer, reparasjoner, noe som er ødelagt osv.
- Oppgi det stjåltes verdi i nypris, alternativ nåværende verdi

Forsikringsselskap

Oppgi hvilket forsikringsselskap hvor det som er stjålet er forsikret.

HUSK!

HUSK

Anmeld alle tyveri

Jo mer kunnskap som samles om tyveri jo bedre og mer effektive tiltak kan iverksettes.

Gi fullstendig informasjon

Pass på å få med all relevant informasjon, bruk sjekklisten i veilederen.

Skriv tydelig

Politiet får ofte anmeldelser som er vanskelig å lese. Det kan gjøre at viktig informasjon forsvinner fra etterforskningen.

Byggenæringens Landsforening (BNL)

Telefon 23 08 75 00

Telefaks 23 08 75 01

firmapost@bnl.no - www.bnl.no

Middelthunsgate 27

Postboks 7187 Majorstuen,

0307 Oslo

Byggenæringens
Landsforening

